

ПОЗОРИШНЕ НОВИНЕ

ДЕЦЕМБАР 2021.
ГОДИНА XVII, БРОЈ 147
www.narodnopozeriste.rs
ИЗДАЈЕ НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ

НА ВЕЛИКОЈ СЦЕНИ ОДРЖАНА ПРЕМИЈЕРА ЧУВЕНОГ КОМАДА ХЕНРИКА ИБСЕНА
„НОРА – ЛУТКИНА КУЋА“ У РЕЖИЈИ ТАТЈАНЕ МАНДИЋ РИГОНАТ

Драмски класик у контексту 21. века

Чувена драма „Нора – Луткина кућа“ Хенрика Ибсена о жени која, спознавши патријархалну хипокризију, напушта мужа и удобни дом, премијерно је с великим успехом изведена прексинаоћ (23. децембра), на Великој сцени, у режији и адаптацији Татјане Мандић Ригонат.

У тој драми, написаној крајем 19. века, чија је суштина да човек треба да мисли своје мисли, доноси сопствене одлуке и презима одговорност за сопствени живот, улоге су остварили Нада Шаргин (Нора Хелмер), Ненад Стојменовић (Торвалд Хелмер, адвокат, Норин супруг), Хаџи Ненад Маричић (Доктор Ранк), Катарина Марковић (Госпођа Кристина Линде), Горан Јевтић (Адвокат Нилс Крогстад) и Јелена Благојевић (Слушкиња).

„Нора – Луткина кућа“, први драмски бестселер, превратничка драма која је пронела Ибсенову славу широм света, уздрмала је позоришне сцене и савест ондашњих грађана, инспирисала многе уметнике и покренула полемику које и данас трају.

Напомињући да је овај комад, који је пресудно утицао на развој модерне драме, писан и у духу егзистенцијалистичке филозофије и њеног родоначелника Кјеркегора, Татјана Мандић

Ригонат истиче да је Ибзен суров писац и да врло дубоко понире у људску психологију, „не пише типове него се човеком бави у свој његовој сложености“.

Према њеним речима, у адаптацији је Ибсенов текст лишен онога што је данас сувишно.

„То је комад из времена вербалног театра, а данас много тога можемо изразити другачијим сценским језиком, имамо широк спектар могућности како да изразимо унутрашњи живот ликова. Било ми је битно да речи не затрпавају суштину и да Ибсена преведем језички и знаковно у 21. век“, каже редитељка.

Редитељка је урадила и избор музике, а у уметничком тиму су и Бранко Хојник (сценограф), Ивана Васић (костимограф), Ирена Драговић (композитор), Љиљана Мркић Поповић (сценски говор), Игор Коруга (сценски покрет) и Јелена Тврдишић (видео рад).

Комад се игра у преводу Љубише Рајића.

Ово је у Народном позоришту трећа поставка драме „Нора – Луткина кућа“ коју је славни норвешки књижевник, један од највећих драмских писаца светске књижевности Хенрик Ибзен, написао 1879. године.

Прва премијера одржана је 28. јануара 1889. године, а наредна 12. маја 1921. године.

■ Р.П.Н. ■

СИНИША КОВАЧЕВИЋ, ПО СОПСТВЕНОМ ТЕКСТУ, РЕЖИРА „ГОДИНЕ ВРАНА“, ПРЕМИЈЕРА 10. МАРТА НА ВЕЛИКОЈ СЦЕНИ

Историјски мозаик наше судбине

Дуго најављивани комад Синише Ковачевића „Године врана“, који ће потписати и режију, ускоро ће започети свој сценски живот у Народном позоришту. Премијера је планирана за 10. март на Великој сцени, а главне улоге у овој драми, која на аутентичан начин говори о животу Београда и Београђана током Првог светског рата, тумачиће Калина Ковачевић (Јулија Кавран), Александар Срећковић/ Бранислав Томашевић (Алојз Кавран), Вук Костић/ Петар Стругар (Живојин Рајић), Љиљана Благојевић (Катица Рајић), Соња Колачарић (Љубинка Рајић), Хаџи Ненад Маричић/ Бојан Кривокапић (Мијат Тамнавац), Миодраг Кривокапић (Бата Душа), Владан Гајовић (Војвода Петар Бојовић), Лепомир Ивковић (Генерал Седларевић).

У великом ансамблу су и Драган Николић (Еуген Долежал), Милош Ђорђевић (Хашим), Немања Стаматовић (Леон Дробник), Урош Урошевић (Желимир Петрас), Душан Матејић (Карл Мениге), Драган Секулић (Милан Ракић), Предраг Милетић (Конобар Влада), Бошко Пулетић (Моша Куманди), Танасије Узновић (Краљ Петар), Дарко Томовић (Арчибалд Рајс), Бранкица Зорић Васовић (Меланија), Хаџи Петар Божовић (Пекар) и троје деце, узраста од пет до осам година - Виктор Мустајбашић (Богдан), Гаврило Иванковић (Светозар) и Анђелија Филиповић (Дуња).

Драматург је Данка Секуловић, а у уметничком тиму су и Герослав Зарић (сценограф), Марина Меде-

ница (костимограф), Петра Фотез (костимограф балетских костима), Борислав Дугић (композитор), Владимир Петричевић (музички аранжмани и дизајн звука), Исидора Станишић (кореограф) и Радван Кнежевић (сценски говор).

Прва читаћа проба одржана је 20. децембра у позоришном бифеу на четвртом спрату, једином простору у згради у којем је, на једном месту, могла да се окупи толико бројна екипа уметника и сарадника ове представе (53) која ће се, уосталом, као и сви Ковачевићеве наслови изведени у Народном позоришту („Јанез“, „Зецји насип“ и „Велика драма“) сигурно годинама играти на „карту више“. У том с м и с л у, „Велика драма“ је и даље неприкосновена, јер ће се ускоро, 22. фебруара, навршити две деценије од њене премијере, а огромни интерес публике за том четворочасовном потресном сагом о нашој новијој прошлости, од средине до краја 20. века, и даље не јењава.

За разлику од тог комада, у којем се фокусира на црногорску породицу Вучић која са својим сународницима активно учествује у колонизацији Војводине пролазећи кроз бројне идеолошке поделе (од Другог светског рата, Информбироа, до данашњих националних „прегруписавања“), Ковачевић радњу „Година врана“ смешта у

мало старију прошлост.

Наиме, реч је о периоду Првог светског рата и првих година слободе, времену неочекиваних љубави, официрских двобоја, тихих сахра-

на, безаније, спасавања части. То је време преког суда, вешала и изрода, али и време када, чак, и вране нападнују град и небо претварају у црни облак...

„Синиша... знате и сами како пише. Веомо се радујем што је Народно позориште добило квалитетан текст, а добиће и представу. На вама је то да урадите. Мислим да имамо јако добар потенцијал“, казао је у обраћању члановима уметничке и сарадничке екипе представе в.д. управника Народног позоришта Светислав Гонцић.

„Иако је, претпостављам, причу о историји идентитета једног

националног бића или идентитета Србије могао да започне и раније, Синиша је изабрао баш ту годину, 1918. Наравно, ово дело комуницира са тим идентитетом много пре, али и много после те године. А вране... оне нас све то време прате и нападају. Желим вам срећан почетак рада“, поручио је Гонцић.

Директорка Дrame Молина Удовичић Фотез изразила је задовољство чињеницом што Народно позориште показује да је у стању да направи велику ансамбл представу, попут ове.

„Велика ансамбл представа увек је ветар у једра не само Дrame, него и целом позоришту... Имате редитеља који јако добро познаје писца (смех). То нам је једна олашавајућа околност. Такође, имате и редитеља за кога сам сигурна да ће правити добру атмосферу на пробама и да ће истрајно поштовати вашу преданост раду и вашу креативност“, истакла је директорка Дrame.

Ковачевић је најавио да ће ова представа „бити јако атипична и посве другачија“ од свега онога што је до сада радио.

„Кад кажем атипична, мислим на театарски модел у којем ћемо покушати да сценографију, поред онога што ће урадити Гера, правимо од људских тела. Два тела могу бити врата на које ће неко покушавати да уђе, пет људских тела може да представља шуму у којој треба да се одигра двобој, од три тела могу да се направе вешала... Овај

комад, иначе, представља посебан театарски феномен. Обично се успешни романи драматизују, па се од њих праве драме, а овде је пут био потпуно инверзиван. Наиме, прво је направљена драма „Учитељица“, па је онда та драма романизирана“, истакао је Ковачевић уз напомену да се пред члановима екипе ове представе налази „аутентично драмско штиво које је, од свог ембрионалног развоја па даље, било мишљено за театар“.

„Црне вране су, дакле, метафоре смрти, несреће, црнине... По својој погани и жестини Први светски рат био је гори од Другог светског рата. Између хотела „Москва“ и „Балкан“ било је постављено осам вешала, војничке тројке патролирале су градом и био је уведен полицијски час. У то време у Београду није било мушких глава, мушки су отишли са војском. Београд је био град удовица и сирочића, жена које са нестрпљењем чекају писмо са Крфа или умрлицу. Био је то град немаштине, сурових егзекуција, ту су Аустријанци дошли да остану заувек, да нове генерације индоктринирају новим наставним програмима. Те године у Великом рату, у Београду, зиме су биле посебно ледене, мразеви су замрзавали Дунав. Пошто није било мушкараца који би обезбедили дрва, огрев је било покућство. То је оквир несреће из Првог светског рата, у коме се чини да се далека, разбијена српска војска никада неће вратити. Али, из читаве те апатије она се попут феникса уздиже из пепела и на развалинама бивше среће покушава да прави нови живот и државу“, каже Ковачевић.

■ М. Безбрадица ■

ОПЕРА СПРЕМА „ДОН КИХОТА“ ЖИЛА МАСНЕА, ПРЕМИЈЕРА У ФЕБРУАРУ НА ВЕЛИКОЈ СЦЕНИ

„Херојска комедија“ у пет чинова

Веш извесно време, ансамбл Опере спрема „Дон Кихота“, најпознатије дело славног француског композитора Жила Маснеа, а премијера је планирана половином фебруара на Великој сцени под диригентском управом Ђорђа Станковића и у режији Иване Драгутиновић Маричић. У тој „херојској комедији“ у пет чинова, чији је либрето, према истоименом култном роману Мигуела Сервантеса, настао из пера Анрија Кена, улоге ће (у алтернатији) певати Вук Зекић, Миодраг Д. Јовановић, Иван

Томашев, Михаило Шљивић (Дон Кихот), Александар Стаматовић, Михаило Шљивић (Санчо Панса), Александра Ангелов, Љубица Вранеш, Жељка Здјелар, Јана Цветковић (Дулсинеја), Дарко Ђорђевић, Синиша Радин, Стефан Живановић (Хуан/ Родригез)...

У представи ће учествовати Оркестар и Хор ансамбла Опере Народног позоришта у Београду.

Сценограф је Мираш Вуксановић, костиме ће урадити Олга Мрђеновић, док је за сценски покрет задужен Ивица Клеменц.

Масне је у „Дон Кихота“, праизведеног 19. фебруара 1910. године

у Опери Монте Карла, уткао веома снажан аутобиографски елемент. У овој опери, коју је компоновао у својој 67. години, у време када је имао извесних здравствених про-

блема, себе је представио као одмереног, необичног и дистанцираног витеза, Дулсинеју је приказао као амбициозну удавачу са осећајем кривице и жаљења, а за лик Санча Пансе употребио је језик опере буфо... Масне је у „Дон Кихоту“, који се сматра за најуспешнију од укупно шест опера које је компоновао, исказао огромну раскош свог талента и умећа. У једној од најпотреснијих сцена опере - смрт витеза луталице, композитор показује дубину своје емпатије и поистовећења са главним јунаком.

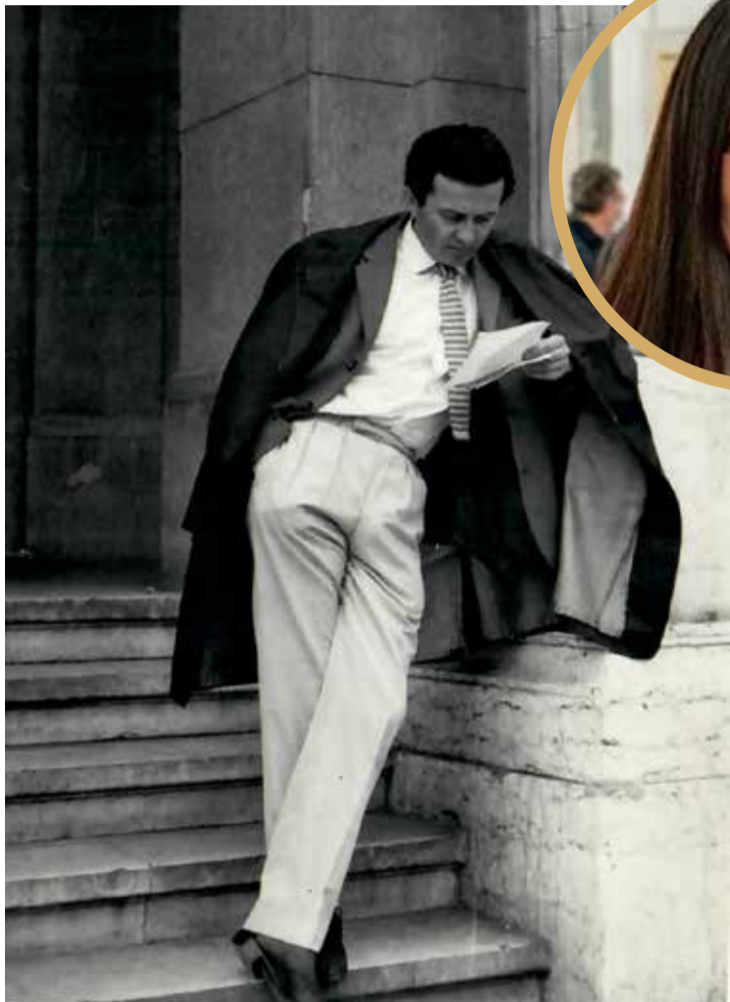
Опера „Дон Кихот“ први пут је премијерно изведена у Народ-

ном позоришту у Београду 17. маја 1935. године под диригентском управом Предрага Милошевића и у режији Ериха Хецела. Наредна премијера (Оскар Данон диригент/ Младен Сабљић редитељ) одржана је 9. марта 1957. године, а трећа, и за сада, последња била је 13. октобра 2003. године. Под диригентском управом Ангела Шурева, у режији Самура Ранковића, улоге су остварили Живан Сарамандић (Дон Кихот), Александар Стаматовић (Санчо Панса), Александра Ангелов (Дулсинеја) и Александар Дојковић (Хуан).

Р.П.Н.

ИЗЛОЖБА ПОСВЕЋЕНА РЕДИТЕЉУ БОРИСЛАВУ ГРИГОРОВИЋУ,
АУТОРКЕ ДРАГИЦЕ ГАЋЕШЕ

Уметник који је имао частан однос према својој професији

Прва изложба Музеја Народног позоришта у Београду у овој сезони биће посвећена Бориславу Григоровићу, дугогодишњи редитељу и у два периода директору Дrame националног театра. Свечано отварање поставке, чији је аутор организатор Музеја Народног позоришта Драгица Гаћеша, заказано је за среду 29. децембар у 18 часова.

„Повод за изложбу о великом уметнику, редитељу Бориславу Григоровићу била је десетогодишњица од његове смрти (2020. године), која је због ситуације са короном померена за 2021. годину. Пошто његову супругу Савку и ћерку Ану која је такође редитељ у Народног позоришту, добро познајем, ова изложба у толико носи већу одговорност и стрепњу у смислу да ли ћу оправдати њихова очекивања“, каже ауторка Гаћеша за „Позоришне новине“.

Према њеним речима, то је једна ретроспектива стваралаштва Григоровића као позоришног, телевизијског и филмског редитеља, глумца, сценаристе и професора.

„Настојала сам да што верније прикажем његов редитељски пор-

трет од првих глумачких корака како на филму, тако и у позоришту. Када је дипломирао, одлучио се да каријеру започне у Народног позоришту у Сарајеву, где постаје убрзо и први редитељ, а затим добија стипендију за усавршавање у Паризу. После деценије успешног рада у Сарајеву (1954-1964) прелази у Народно позориште у Београду, где ради своју прву режију *Намесника*, која је доживела велики успех, а затим представе почињу саме да се нижу. Уследиле су *Штета што је блудница*, *После љубави*, *колаж Театралија Сингидунум*, *Голи мачићи*, *Вожд*, *Пророк*, *Коломба*, *Ташана*, *Деца сунца*, *Категорички захтев*, *Дом Марије помоћнице*, *Коштана*, *Пат или игра краљева*, *Побратим*... Велики број његових представа имао је веома дуг сценски век, а *Коштана* Боре Станковића у његовој режији била је култна представа на сцени Народног позоришта; играна је пуних 14 година и изведена је око 300 пута“, подсећа Драгица Гаћеша

„Био је, пре свега, пријатељ, редитељ и педагог, умео је да прати глумца, инсистирао је на његовом личном ставу и спонтаности током грађења улоге, давао му је слободу да привидно сам ствара. Имао

је частан однос према својој професији. Његове представе су обележиле једно време Народног позоришта у Београду коме је остао веран до краја своје каријере“, каже наша саговорница.

Григоровић је као редитељ гостовао у Мостару, Бања Луци, Зеници, Тузли, Осјеку, Зрењанину, Нишу, Приштини, Шапцу, Ужицу, Димитровграду, Зајечару, Сремској Митровици и Пироту, као и у Немачкој и Румунији.

Био је велики уметник и поштовалац репертоарског традиционалног позоришта. У том смислу глумац Бранислав-Цига Јеринић је написао: „...Раша Плаовић је Народно позориште звао Кућом. А Бора Григоровић је био човек наше Куће и у буквалном смислу, максимално. Био је њен озбиљан стуб. Он је имао тежину која није била спољна, него унутрашња...“

У два наврата је био вршилац дужности директора Дrame у Народног позоришту у Београду, а био је и члан Националне комисије за ГП при UNESCO-у и покретач манифестације Дучићеве вечери поезије у родном граду. Остварио је више од 100 режија, а био је и професор режије на Академији уметности у Београду.

Добитник је бројних награда међу којима се посебно издвајају Шестоаприлска награда града Сарајева 1962. године (за режију драма „Заустављиви успон Артура Уи“ Б. Брехта, „Било их је седам“ В. Хола и „Откриће“ Д. Ђосића), Плакета „Шекспирова прослава“, Награда Народног позоришта за сезону 1979/80 за режију комада „Страх и нада Надежде Манделштам“, Награда „Јоаким Вујић“, Плакета Народног позоришта, Печат Народног позоришта, Златни Беочуг, Награда „Јован Бата Путник“

Након свечаног отварања 29. децембра, посетиоци ће изложбу моћи да погледају сваког радног дана у време рада Музеја Народног позоришта и приликом доласка на вечерње представе на Великој сцени.

■ М. Безбрадница ■

ОВАЦИЈЕ ЗА „ЦАРСТВО МРАКА“ У ПОДГОРИЦИ

Представа „Царство мрака“ према тексту Лава Николајевича Толстоја, у режији Игора Вука Торбице, изведена је 7. децембра с великим успехом у Црногорском народном позоришту у Подгорици. Одушељена публика у пуној сали (у складу са Ковид прописима) поздравила је наше уметнике на крају представе стајаћим овацијама. У овој драми, коју је један од највећих руских реалиста свог доба написао 1886. године, улоге су остварили Олга Одановић (Матрјона), Хана Селимовић (Анисја), Вања Ејдус (Акуљина), Ненад Пећинар (Петар), Анастасија Мандић (Кума), Марко Баховић (Аћим), Иван Ђорђевић (Никита), Никола Вујовић (Митрић), Ивана Шћепановић (Марина), Новак Радуловић (Сват) и девојчица Јелена Благојевић (Ањутка). Теме из Толстојеве драме, попут преваре, похлепе, прељубе, лицемерја, убиства и чедоморства, а све зарад новца који је „сваком послу господар“, веома су присутне и у данашњем времену. Славни писац у овом комаду о греху и изопачености карактера, за шта највише криви очајничко сиромаштво, пружа довољно доказа да су сви ти људи који живе у једном таквом царству мрака и сами мрачни и сви међусобно подједнако способни за оно најгоре...

Р.П.Н.

ХОЗЕ ИГЛЕСИАС ДЕБИТОВАО У БАЛЕТУ „ДОН КИХОТ“

У балету Лудвига Минкуса „Дон Кихот“ у кореографији Владимира Васиљева, изведеном 7. децембра на Великој сцени, први пут у улози Базила наступио је солиста Хозе Иглесиас. Китри је била Бојана Жегарац Кнежевић, а улоге су остварили и Душанка Ђорђевић (Мерседес), Карлос Алваро први пут у роли Тореадора, Ада Распор и Маргарита Черомухина су Китрине другарице, Божин Павловски (Дон Кихот), Милош Кеџман (Санчо Панса), Љиљана Велимиров (Краљица Дријада)... У представи учествује целокупни ансамбл Балета. Костимограф је Олга Мрђеновић, а сценограф Борис Максимовић. Премијера „Дон Кихота“ одржана је 15. новембра 2007. године.

Р.П.Н.

ЂОРЂЕ ПАВЛОВИЋ ДИРИГОВАО У МОДЕНИ ПРЕМИЈЕРНИМ ИЗВОЂЕЊЕМ ПРЕДСТАВЕ У ОКВИРУ ПРОЈЕКТА „CROSS OPERA“

Маестро Ђорђе Павловић, стални диригент Опере Народног позоришта у Београду, дириговао је 3. децембра на сцени Teatra Comunale „Luciano Pavarotti“ у Модени премијерним извођењем савремене опере настале на тему Другост: страх и откриће, у оквиру међународног пројекта „Cross Opera“. На основу задате теме, троје композитора и исто толико либретиста из Италије, Аустрије и Србије креирали су нову оперу направљену од три приче у чијем средишту су миграције становништва са Блиског Истока у Европу. Пројекат „Cross Opera“ треба да подстакне транснационалну мобилност уметника и професионалаца, као и транснационалну циркулацију културног и креативног стварања, којима су циљеви да се промовишу културна размена, интеркултурални и међуверски дијалог, разумевање културне разноликости и социјална инклузија.

Р.П.Н.

„НОРМА“ ПОНОВО НА РЕПЕРТОАРУ, ЉУБИЦА ВРАНЕШ КАО АДАЛЂИЗА

Опера Винченца Белинија „Норма“, под диригентском управом Дејана Савића, у поставци и сценографији гостачувног италијанског редитеља, уметника светске репутације и каријере, Ђанкарла дел

Монака, после паузе од четири године поново се, извођењем 15. децембра, вратила на редовни репертоар Велике сцене. Насловни лик Норме, првосвештенице храма, певала је сопран Сања Керкез, док је у роли Адалђизе први пут наступила мецосопран Љубица Вранеш. Улоге су остварили и Јанко Синадиновић (Полион), Ненад Јаковљевић (Оровезо), Ивана Живадиновић (Клотилда) и Марко Живковић (Флавио). У представи учествују Оркестар и Хор Опере Народног позоришта у Београду. Костиме су креирале Стела дел Монако и Катарина Грчић Николић. Представа је премијерно изведена 10. јуна 2017. године.

Р.П.Н.

СЕЃАЊЕ НА ТИХОМИРА АРСИЋА

Поводом годишњице смрти, 5 децембра на Сцени „Раша Плаовић“, одржан је скуп у знак сећања на првака Дrame Народног позоришта Тихомира Арсића (1957-2020). У присуству породице, пријатеља и поштовалаца дела овог глумца, говорили су директорка Дrame Молина

Удовички Фотез, глумци Лепомир Ивковић и Ивана Жигон, редитељка Ивана Вујић Коминац, позоришни продуцент Милован Здравковић, писац Жарко Јокановић и Арсићева кћерка Вера Арсић. У кратком филму редитеља Балше Ђога приказане су Арсићеве антологијске улоге у разним филмским и позоришним остварењима као што су „Игмански марш“ „Солунци говоре“, „Дечко који обећава“, „Лов у мутном“, „Развојни пут Боре Шнајдера“, „Вештица“, „Вук Караџић“, „Тако је говорио Броз“, „Убице мог оца“, „Шесто чуло“... Филм је испраћен стајаћим овацијама и петоминутним аплаузом публике у знак поштовања и сећања на Тихомира Арсића.

Р.П.Н.

IN MEMORIAM ЈОВАНА ЦИЦАР КАЛИНИК (1972-2021)

Дугогодишња чланица Хора Опере Народног позоришта у Београду Јована Цинцар Калиник (1972-2021) преминула је 8. децембра. Сахрана је обављена 16. децембра на Новом гробљу у Београду. Памтићемо је као

истакнуту чланицу Хора, максимално предану својој професији у којој је оставила неизбрисив траг. Вечна слава и хвала. Њено Народно позориште у Београду.

ПОЧЕЛЕ ПРОБЕ ДРАМЕ ИВАНА ВИРИПАЈЕВА „ИРАНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА“ У РЕЖИЈИ ИВАНЕ ВУЈИЋ КОМИНАЦ

Глобални сукоб Алаха и Кока-коле

Иван Вирипајев

Драмски репертоар Сцене „Раша Плаовић“ ускоро ће постати богатији за још један веома интригантан комад - „Иранску конференцију“ по тексту Ивана Вирипајева и у режији Иване Вујић Коминац. Прва проба одржана је 9. децембра у библиотеци Народног позоришта у Београду, а премијера је планирана половином фебруара 2022. године.

У подели су Радмила Живковић (Ема Шмит-Паулсен), Ивана Жигон / Вјера Мујовић (Ширин Ширази), Небојша Кундачина (Филип Расмусен), Слободан Бештић (Густав Јенсен), Рада Ђуричин (Паскуал Андерсен), Гојко Балетић (Оливер Ларсен), Маја Кундачина (Астрид Петерсен), Зоран Ђосић (Данијел Кристенсен), Богдан Богдановић (Магнус Томсен), Димитрије Илић (Отац Августин) и, као учесници видео конференције, Бојана Бамбић (Матилде Хансен) и Душан Матејић (Паатрик Нилсон).

Директорка Дrame Молина Удовички Фотез истакла је у обраћању уметницима, уочи почетка прве пробе, да је овај текст, за њу лично, један од најбољих које је прочитала у последњих десет година.

„У овом моменту игра се у Москви, Санкт Петербургу, Варшави, Бечу... Вирипајев на изузетан начин отвара питања која су битна за ово време, на глобалном нивоу. Сам наслов је метафора, а по уводним речима у тексту, реч је о глобалном сукобу Алаха и Кока-коле, рекла је директорка Дrame назвавши то силом природе која је неспорна и свеприсутна и коју данашњи човек све теже примећује због шарених лажа које му се

у порно намећу и чии је најјачи симбол Кока кола, која је, судећи по рекламама које прави, присвојила чак и Деда Мраза.

Редитељка Ивана Вујић Коминац оценила је да Вирипајев представља сам врх савремене драматургије, не само руске, него и европске.

„Као писац, најближи је Чехову. Он је писац једне поетске структуре, без обзира што је она пост-драмска. С друге стране, Вирипајев је веома духовит, баш као и Чехов, који је и оштар као мач, као сечиво. Овде је исти случај. Вирипајев се заиста може назвати правим унуком Антона Павловича Чехова. Ови монолози су код њега једна слободна игра, у оквиру ње имате право на грешку, опет, као код Чехова. Овде је све попут митраљеске паљбе; сваки глумац мора бити машингевер... Поносна сам што смо добили овај комад. Бићемо први у региону који ће изнедрити тај величанствени текст који је прошле године у Русији добио престижну Награду Златна маска за најбољи драмски текст“, истакла је Ивана Вујић Коминац.

Преводилац Сања Милић истиче да је овде реч о драмском тексту који нема заплета, нема развоја драмске радње, нема очигледне интеракције међу лицима, ни традиционалне позоришне динамике.

„Како сам наслов каже, то је конференција. На њој учествују тројица универзитетских професора, двојица новинара, по један

писац, свештеник и диригент, супруга премијера и песникиња, добитница Нобелове награде за књижевност. Сви су Данци, сем песникиње која је Иранка... *Иранска конференција* је филозофски текст који на најбољи начин подсећа на Платонове дијалоге или на дела водећих европских егзистенцијалиста. То је зрелији, дубљи и убитачнији Вирипајев од оног којег смо до сада упознали и којег смо и до сада ценили“.

Према речима драматуршкиње Љубинке Стојановић, радња комада се одиграва на научној конференцији посвећеној комплексној релацији двеју култура „Истока“ и „Запада“.

„И у овом комаду аутор се служи средством освешћивања присуства публике, својеврсног директног контакта; публика је учесник *Иранске конференције* у пуном смислу... Упркос стерилној атмосфери научног скупа, озбиљности и актуелности теме, јунаци комада неосетно, сходно својим карактерима и мотивима, напуштају припремљена излагања, прелазе границе кодификованих конвенција научног излагања, урањају у личне и приватне односе, како би тако огољени могли да говоре о најзначајнијем проблему које одувек стоји пред човечанством: а то је човеково место у свету и сам смисао живота“, наводи Љубинке Стојановић.

Редитељка Вујић урадиће идејно решење сценографије и избор музике, а у уметничком тиму су и Душица Кнежевић (костимограф), Љиљана Мркић Поповић (сценски говор), Соња Вукићевић (кореограф), Светлана Волиц (видео рад) и Јасна Сарамандић (сценограф реализатор).

ДРАМСКИ УМЕТНИК НЕНАД СТОЈМЕНИВИЋ, ТОРВАЛД ХЕЛМЕР У ИБСЕНОВОЈ „НОРИ“

Жене имају много више квалитета од мушкараца

Глумац Народног позоришта Ненад Стојменовић, после пуних пет година паузе од последње премијере, а био је то Чеховљев „Иванов“ у режији Тање Мандић Ригонат која му је поверила лик лекара Јевгенија Константиновича Љвова, враћа се на матичну сцену новом улогом. И овога пута, реч је о још једном веома изазовном и значајном глумачком задатку; Стојменовић игра адвоката Торвалда Хелмера, супруга Норе, насловне јунакиње истоимене драме славног норвешког писца Хенрика Ибсена. Представу је, такође, режирала Тања Мандић Ригонат, премијера је одржана прекисноћ, 23. децембра, на Великој сцени, а осим нашег саговорника, у подели су и Нада Шаргин, Хаџи Ненад Маричић (Доктор Ранк), Катарина Марковић (Госпођа Кристина Линде), Горан Јевтић (Адвокат Нилс Крогстад) и Јелена Благојевић (Слушкиња).

„Драго ми је да сам поново у једној премијерној подели. Ето, та пауза... када је реч о новим насловима, просто, наместила се. Моја километража, до тог тренутка, овде у матичном Народног позоришту, била је прилично велика, као и број наслова које сам имао на актуелном репертоару. Све то превазишло је неке моје физичке могућности. С друге стране, мислим да је потпуно природно да после једног периода направим неки рез и сумираш резултате, а не да по сваку цену радиш нешто ново. Драго ми је да поново радим са Тањом, ово ми је четврта премијера с њом у Народног позоришту. Могу да кажем да је она редитељ с којим најрадије улазим у процес“, открива Стојменовић у разговору за „Позоришне новине“ који смо водили једног децембарског преподнева, десетак дана уочи премијере.

Дакле, опет Тања, опет игра те интелектуалца; из Љвовљевог докторског мантила, „ускачете“ у одело адвоката Торвалда Хелмера, Нориног супруга...

Свакога од нас, његова глумачка средства, одређују за неки репертоар који ће да игра. У том смислу, ово јесте нешто што и по сензибилитету припада мени. Било ми је веома изазовно и још увек јесте, с обзиром да процес рада и даље траје, да се суочим с тим ликом. Има ту, још увек, неких филигранских радова које треба урадити. На тренутке помислим, нарочито у процесу рада са Надом Шаргин, која је фантастичан партнер, да је ово можда и најзанимљивије што сам до сада радио.

Ово је ваш први Ибсен у каријери, чини се да вам је „легао“...

Да, упркос томе што још увек нисмо све завршили, имам осећај да јесте. Ово је најтежи комад који сам радио у животу. Фантастичан је, дубок и слојевит. Драго ми је да смо се и генеријски, у смислу поделе, окупили око ове приче. Ибсен је специфичан писац; први пут се срећем са једном таквом врстом реченице, реплике, односа међу ликовима... Ова прича веома припада и данашњем времену, времену глобализације, отуђења, опште усамљености, гордости, неког личног егизма... Ово су људи који се траже и нека најчешћа паралела коју сам користио у процесу рада била је *Lost In Translation*. Они су сви, стварно, изгубљени у преводу. Све време имао сам осећај као да радимо неки добар ауторски филм са Тањом.

У време када је Ибсен писао ову драму, постављало се питање да ли је жена човек или само допуна мушкарцу...

Ја, лично, сам неко ко изузетно поштује жене. Мислим да оне, заправо, у већини ствари има-

ју много више квалитета од нас мушкараца. Жена је, за мене, нешто што је центар око кога се окреће све остало... Када причамо о овом комаду, много тога се, у међувремену, променило. Ово је данас неко ново време, нека нова епоха, нови тренутак... Ја се, на пример, генеријски осећам као неко ко је превазиђен и прегажен. Припадам некоме ко је одрастао деведесетих, а не припадам тој *инстаграм генеријацији*. Данас се осећам као неми савременик и посматрач свега што се дешава поред мене.

У каквом су односу, данас, Нора и Торвалд. Да ли Нора и данас, у овој поставци, своја размишљања и поступке мора да прилагођава онако како одговара Торвалду?

Они су, нажалост, два дијаметрално супротни лика. Говоре другачијим језиком и другачије мисле о свему. Мени је посебно занимљив тај тренутак Нориног прелома када она стане са обе ноге и проговори неким другим тоном, резолутним. Њих двоје се есенцијално, по нуклеусу, не разумеју и то је нешто што је добра основа за драмски сукоб. Овај комад је саткан од низа тих неких њихових малих игара и ствари о којима они другачије мисле. Нора и Торвалд су две различите галаксије. То су људи који живе и данас, у овом свету. Они су врло могући и то ми се веома допада. Ми, овде, не играмо мисао, већ живог човека. Такво размимоилажење мисли, које постоји у њиховом односу, и данас је, нажалост, могуће између мушкараца и жене. Торвалд је неко ко размишља као световно биће, као неко ко је подређен капитализму и има ригидну моралну структуру коју чврсто поштује. Нора није тај човек. Она је слобода, љубав и пожртвованост.

Кад гледалац одгледа ову представу, свакако ће се запитати о разним стварима које она претискује...

Да, наравно. То су сва она питања која и ја себи свакодневно постављам. Она, можда звуче као неко опште место, али јако су битна; ко смо ми, шта смо у свакодневном свету, да ли смо неко ко само јури за неким опште друштвеним признањем или смо неко ко може да пружи емпатију - неко ко је има у себи, неко ко је даје, неко ко није у оковима друштва, неко ко не живи по конвенцијама, канонима, нормама... него неко ко је слобода. Ето, то су оне ствари којима се, по мени, бави ова представа. Кад сам гледао прогон, казао сам колегама да бих је веома радо гледао, не једном, већ сигурно неколико пута. Лепо је и врло важно данас имати овакву представу на репертоару Народног позоришта.

Недавно, 22. новембра, за Дан Народног позоришта добили сте „Златну значку“ поводом две деценије рада у матичној кући...

Ух, тај период је прошао муњевитом брзином, засрашујућом. И сад, кад се осврнем на све то, кад помислим на живот, уметност, глуму, позориште... све ти се чини као *шведски сто*, а заправо није тако. Драго ми је да сам остао доследан себи и да у мени нема горчине, неке помирености са собом. Још увек волим да тражим, да се борим, да радим нове ствари. Све-стан сам својих мана, мада мислим да имам и понеку врлину. Био је то врло узбудљив период за мене. Када бих се поново вратио на почетак, мислим да бих већину ствари урадио исто. Не све, наравно, али већину да.

И поново би сте изабрали глуму, као професију?

Да, свакако. Морам да искористим ту реч, пошто је најтачнија – привилегија. И, заиста, привилегија је бавити се глумом, нарочито у време ове пошасте која нас је задешила у последње, скоро, две године. Играш се, истражујеш, радиш оно што волиш, проводиш време с неким квалитетним људима... То је баш лепо, окрепљујуће. То је читав један живот за себе.

Задовољни сте оним што сте постигли у претходне две деценије?

Када одбацам лоше и сачувам оно што ваља, јесам.

■ Микојан Безбрадица ■

ОТВОРЕНА ИЗЛОЖБА „УМЕТНОСТ ИГРАЧА“ ПОСВЕЂЕНА МИЛОРАДУ МИШКОВИЋУ

Изложба „Уметност играча“ посвећена Милораду Мишковићу, великану српског балета и маркантној фигури на европском звезданом небу средине 20. века, коју је приредио Милош Дујаковић, дугогодишњи Мишковићев сарадник, отворена је 14. децембра у Фоајеу партера Велике сцене.

Осим Дујаковића, о славном балетском уметнику говорили су и директор Музеја Народног позоришта Драган Стевовић, те директор Балета Константин Костјуков, који је и отворио изложбу.

Том приликом казао је да никада није имао прилике да види Мишковића како наступа, али да га је упознао у каснијим годинама.

„Могу рећи да је то био један диван господин префињеног понашања, и видело се да је велики уметник. Свака његова реч и

савет били су веома драгоцени“, рекао је Костјуков.

Дујаковић је нагласио да Мишковићев рад носи у себи бескрајну мотивацију и инспирацију која може да се сагледа са различитих аспеката.

Према његовом мишљењу „бити у епицентру једног, иначе, уметнички богатог и надахнутог периода и тако дуго остати у њему знак је једне велике каријере и успеха.“

Ова поставка обухвата само

мали део обимне фото-грађе једног од највећих француских фотографа Сержа Лидоа, који је од првих дана пратио каријеру Милорада Мишковића.

Изложбу, која ће бити отворена до фебруара месеца, посетиоци ће моћи да погледају приликом доласка на вечерње представе на Великој сцени, као и у време рада Музеја Народног позоришта, радним данима од 11 до 16 часова.

Р.П.Н.

ОСВРТ НА ПРОШЛОСТ, ПОВОДОМ – 20 ГОДИНА ХАСАНАГИНИЦЕ НА СЦЕНИ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У РЕЖИЈИ ЈАГОША МАРКОВИЋА

Хасанагиница – од баладе до драме

Већ од свог првог појављивања у штампаном делу *Путовања по Далмацији* Алберта Фортиса 1774. године, наведена као пример народне поезије Морлака (Срби у Далмацији), балада *Хасанагиница*, је својом загонетном лепотом (поред песме *Бановић Страхиња*), у Европи стекла глас „узорите народне поезије, суврнице старо-грчкој и старошкотској које су највише цењене“. *Хасанагиницом* је био одушевљен и велики Гете, а Хердер ју је штампао у свом чувеном зборнику народних песама. Управо је овом баладом био подстакнут рад Вука Карачића на прибирању и издавању наше народне поезије.

Судбина песме која је проживела скоро један век у усменом преношењу, сачекала је Фортиса (који је ради прилике родњачких студија путовао по Далмацији), да је открије и штампа процењујући њену трајну вредност. Иако су, у нашем, 21. веку мушко-женски односи најразноврсније различитих форми од оних које песма открива, суштина људске душе препознаје аутентичну емоцију, апсурдне сударе и мимоилажења људских судбина, препознаје човека у канцама сопствених страсти, препознаје колективно наслеђе и зато ова песма има моћ да комуницира и узбуђује и савременог човека.

Садржај баладе је свима познат, а ток радње има изненадне и загонетне елементе. Хасанага, војни старешина, рањен, болује под шатором у планини и дуго ишчекује да га обиђе жена и мајка њихово петоро деце. То се не догађа, и он изненадно, напорито и сурово одлучује да отера жену од куће. Њу, као жену пуну врлина, одмах потом, проси угледни имотски кадија... Прозлазећи у свадбеној поворци поред Хасанагиног и њеног дојучерашњег дома, опраштајући се и даривајући децу, видевши сина у колевци, умире од превеликог бола.

За колективни, народни морал, **стид** је био довољан узрок трагичног неспоразума. Стид је одлика обзирне и увиђавне особе (човеку без стида све је могуће) али постоји и полни стид, стид од разголићавања душе и тела који пристаје природама способним за дубоко проживљавање. Стид често означава моралну вертикалу личности. Све то, али и поштовање одређених правила (без прекорачења) укључено је у осећање стида који је спречио Хасанагиницу да посети

рањеног мужа.

Дуго боловање у усамљености распламсало је љубомору Хасанаге, човека преке и силовите воље и освајачке жестине, па у страсној чежњи за нежношћу и љубављу, с нестрпљивом очекује да му Хасанагиница, кршећи правила у име љубави, дође и докаже оданост. Његова нагла и сурова одлука, у народној драматургији (и у подтексту) има иза себе трајање - дуго време

Вања Ејдус

у н у - трашњих ломова који се збивају у узалудном ишчекивању и који, заправо, припремају ту „пренагљену“ „немотивисану“ одлуку. Хасанага у тој болној немоћи, као карактер, каквог је могуће сагледати, мора да доживљава стид због осећања љубави која за њега, јунака, представљају – слабост.

Ако је јунак, узор и чувар колективне свести, жена је чувар емотивне тоpline и светлости породичног огњишта. Хасанагиница је прави пример такве жене, ретке племенитости која не уме и не може да се брани. Али мајчинску и женску оданост и љубав, из задатих трагичних околности, доказује на најтежи начин – смрћу. Не постоји други начин да Хасанагиница докаже своје припадање мужу и деци. Огромни бол, **неми бол**, прикива је за ћутање, доказујући, апсурдно, да се и највећа драма може одигравати у **неисказаном и у одсуству акције**. Нема речи, нема покрета дуготрајно трпљење Хасанагиницу воде до самопоништења. И пре него што се живот Хасанагинице трагично заврши у једном маху; све је то у песми припремано дугим трајањем и трпљењем. Задивљујући су ти ритмични, народни, трагички акценти у песми који имају узаврелу бујицу значења иза главних ликова.

Затворена, отмена, топла природа Хасанагинице и Хасанагина силовита активна природа – нису склоне причи и распричавању. Зато је, осим стида и **ћутање** део ткива

ове трагичне приче. Да није било **прећутане љубави**, не би било ни трагедије. Балада *Хасанагиница* је пуна драмског набоја у подтексту и због тога је бивала велики стваралачки изазов песницима и писцима да за њу пронађу адекватни драмски израз.

Први пут, у Народном позоришту у Београду, 20.11.1910, представљена је *Хасанагиница*, драмска слика, песника Алексе Шантића, лирски оријентисаног и у драми. *Речи су Шантићеве, лепе, стихови складни и топли, садржина дирљива* пише критика. (Хасанага - Милорад Милутиновић, Хасанагиница - Јелена Милутиновић).

Мотив срца Хасанагиној више није био недозвољак Хасанагичин док јој је муж боловао, него Хасанагина љубомора због Мустафбега који је Хасанагиници бацио ружу у пенџере. Иако је публика била отворена да усхићено доживи премијеру Шантићеве драме, то се није догодило – *једва је кренула пар дланова, на пљесну, једанпут, два ли...* Проблем је, очито, био у режији која није успела да усклади ритам Шантићевих стихова са ритмом сценског збивања и емотивним ритмом публике. Свему томе, кумовале су и техничке потешкоће. (Режији је била *поклоњена најбоља пажња; само би требало и зору нагнати да природније и постепеније свиће, а не да то чини на скокове. Илија Станојевић Чича* (који је био и редитељ и тумачио улогу Хамиде) је старом слуги Хамиду дао *дивну епизоду. Штета што је био онакав мрак те се није могао довољно видети* – на духовит начин замерала је тадашња штампа).

Већ приказивана у Загребу, са *лепим успехом*, *Хасанагиница* хрватског песника и драматичара Милана Огризовића, приказана је у Народном позоришту у режији Бранка Гавеле 13.10. 1928. Хасанагу је тумачио Душан Раденковић (*који је с том ролом постигао лепе успехе*), а Хасанагиница, Марија Таборска (*ту улогу броји међу своје најбоље креације*). На свим позорницама, Огризовићева представа, упркос одређеним замеркама, постигла је велики успех, истицани су литерарни квалитети који се нису сукобљавали са природом сценских законитости и глумачког обликовања улога.

(...) *Прекисиноћ се плакало у позоришту. И Народно позориште, морало би да буде захвално на тим сузама.* (...) Ипак, критика је оценила и да редитељ није могао да пронађе у прозаичкој Огризовићеву *Хасанагиници, погодни тле за свој уплахирени темперамент и декоративну машту*.

И док је за визију своје драме – *Хасанагинице*, Шантић из народне песме црпео лирску интонацију као подстрек својој песничкој души, Огризовић је у трагању за психолошком веродостојношћу трагао по дубинама људске психе и ероса и створио *трагедију севдаха*. Његова Хасанагиница болује од чежње, страсти, заноса према Хасанаги и та врста љубави увелико превазилази мајчинску љубав. Занесен и сам, таквим женским ликом, али очито и Еросом као космичком силом која ствара и разара, писац њену смрт оправдава великим интензитетом љубавног озарења што је добила натраг свога агу.

Хасанагиница прва драма, песника Љубомира Симовића, инспирисана је народном баладом, засигурно се уврстила у једну од најбољих драма наше књижевности. По процени угледног критичара В. Стаменковића, Симовић је *песник који је схватио законитости модерне европске драме утемељене између два светска рата. Да би то постигао, Симовић је знатно одступио од оригиналне верзије, унео је у њу нове ликове, модерни-* је *моти-*

Неда Спасојевић

вације, хуморне садржаје, али и разноврсне сензације, ефективну драматичност... закључио је критичар (...) а Жарко Команин, драмски писац запажа и да се *драма* *гиба између поетског и хуморног, трагичког и ироничног, гротесног и фарсичног, негујућу притом дах бајке и легенде*.

Сложено и модерно психолошки, засновани су брачни и поро-

дични односи Хасанаге и Хасанагинице у које је на надреалан начин укључен и имотски кадија, за Хасанагиницу оличење чежње и неоствареног сна - пре удаје за Хасанагу. Имотског кадију она сневала и у бекству од односа са Хасаногом који се, у великој мери, заснива на њеном страху и на Хасанагиној патолошкој љубомори, неусклађеним природама запретеним у лавиринтима њихових душа и обостраној усамљености у браку. Али она, у тренутку кад је неправедно протерана и кад има прилику да се уда за кадију – то више не жели. Хасанагиница је истинита мајка везана за свој дом, али је непробуђена као жена, а Хасанага је испуњен мушкарац који испуњење тражи код других жена. Хасанага њен недозвољак док он болује, тумачи њеном госпоштином којој је испод части да га у гори, под шатором обилази. На крају драме у кулминативној ирационалној атмосфери открива се да је испрошена за имотског кадију који је умро пре 7 година...

Симовићева драма имала је два премијерна извођења у Народном позоришту 19.5.1974. (у режији Желимира Орешковића; Неда Спасојевић – Хасанагиница и Мида Стевановић – Хасанага) и 30.12.2001. (у режији Јагоша Марковића; Вања Ејдус – Хасанагиница и Маринко Мацгаль – Хасанага)

Два особена тумачења лика Хасанагинице у последње две, наведене представе, остаће запамћена у историји: Бриљантна Неда Спасојевић је, по истанчаном уочавању Милосава Буце Мирковића, *веома модерно заронила у тамне и светле примисли свеопштег материнства; ова креација је успела да сачува стожерно трагично осећање које захтева физичке и емотивне нијансе без заслаћености или плачевности*.

За Вању Ејдус – најбоље оцене. Она је сугестивно заблестала као Хасанагиница својим глумачким умећем раскошног регистра, откривајући и своју невероватно суптилну способност преласка из рационалних и ирационалне смисаоне сфере.

Јагош Марковић је својом поштовањем суштински све исказао: *Представа је посвећена свима који су волели а то нису умели да покажу као Хасанага. Онима који су волели, а били повређени на због тога постали груби, жестоки, сурови и свирепи...*

■ Сања Милосављевић ■

МЕЦОСОПРАН ЈАДРАНКА ЈОВАНОВИЋ ПРЕМИЈЕРНО НАСТУПИЛА КАО ОРФЕЈ У „ОРФЕЈУ И ЕУРИДИЦИ“

Вишеминутне овације за примадону

У своју веома богату професионалну биографију, примадона Опере Народного позоришта у Београду, мецосопран Јадранка Јовановић недавно је дописала и улогу Орфеја, чувеног свирача и песника из грчке митологије, јунака најпознатије опере Кристофа Вилибалда Глука „Орфеј и Еуридика“. У тој веома тешкој и захтевној роли премијерно је наступила 8. децембра под управом Дијане Цветковић, која је први пут дириговала извођењем тог оперског ремек-дела класичне лепоте и одмерености. Одушевљена београдска публика испратила је те вечери примадону Јовановић вишеминутним, овацијама и узвицима „браво“, а заслужену подршку добиле су и диригенткиња Цветковић, као и сопрани Невена Брицен (Еуридика) и Софија Пижурица (Амор).

Орфеј, као централна личност ове опере, разним подвизима оправдано заслужује титулу хероја, паралелно са титулом

песника, пророка и добротвора човечанства. Његова снага извири из љубави, али истовремено се у њој крије и његова највећа

Примадона Јадранка Јовановић, још једном се нашла у самом врху оперских уметника из читавог света; на име, и следеће године биће члан жирија, трећег по реду, Међународног такмичења оперских певача, у организацији италијанске школе певања Фиоренца Ђедолинс 2022 (Fiorenza Cedolins), које ће се поново одржати виртуелно. Екипа жирија, чији је члан Јадранка Јовановић била и ове године, представља скуп европске елите посвећене класичној музици и оперском певању.

погрешка кроз коју нас мит учи

да слабост према предмету љубави никако није исто што и права љубав.

У изјави за „Позоришне новине“, наша оперска дива каже да је ову улогу прихватила са великом радошћу и одговорношћу.

„Улогу Орфеја већ сам певала у миланској Скали, али у опери Луиџија Росија. У међувремену, два пута сам добијала понуде да певам Глуковог Орфеја, али их нисам прихватила сматрајући да још није био прави тренутак за тај лик. Рекла бих да ме је он сад судбински сачекао, пошто тек сада, са овим животним и гласовним искуством, као и уметничком зрелошћу, могу да ту чудесну музику и тај фасцинантан лик сагледавам и читам на прави начин. Орфеј је одважан, храбар, одан, посвећен, предан и непоколебљив. Он не преза од препрека, верује у част и судбинску предодређеност“, каже Јадранка Јовановић.

Дело је засновано на миту о Орфеју и Еуридици, прича која говори о љубави и губитку, али и

о томе колико је неко спреман да се жртвује за своју љубав.

У поставци Александра Николића, Орфеј, као харизматични индивидуалац, веома личи на људе савременог света, он одбија да прихвати и разуме природне процесе као што су живот и смрт, чак успева и да их превазиђе. Та победа делује као тријумф

људске снаге и на почетку буди оптимизам...

У овој представи, премијерно изведеној 23. јуна ове године на Великој сцени, учествују Хор, Оркестар и Балет Народного позоришта.

Сценографију је урадила Дуња Костић, а костиме Катарина Грчић Николић. М.Б.

ДРУГО ДОПУЊЕНО ИЗДАЊЕ „АНЕГДОТА И ЦРТИЦА ИЗ ПОЗОРИШНОГ ЖИВОТА“ МИЛОВАНА ЗДРАВКОВИЋА

Питко штиво које подиже расположење

Позоришна литература одавно је богатија за још један наслов; реч је о књизи театролога др Милована Здравковића „Анегдоте и цртице из позоришног живота“ (друго допуњено издање) у коју је уврштено око стотинак нових прича са сцене и око ње.

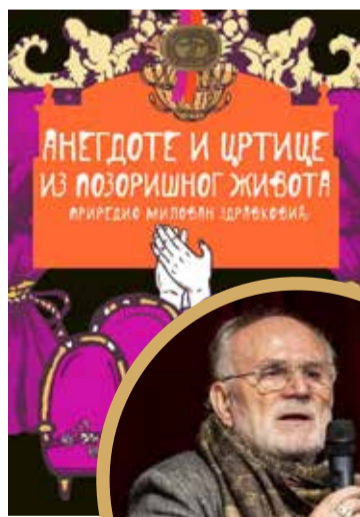
Ова драгоцену позоришна збирка, компонована у двадесетак поглавља, а чија је промоција одржана 11. децембра на Сцени „Раша Плаовић“, успева, како је у предговору оценио рецензент Мирко Жарић, да спасе од заборавља „прегалаштво анегдотског жанра“ из историје нашег позоришног живота, и у том смислу представља лепо штиво које ће читаоце забавити и орасположити.

Књига обухвата најразличитије видове позоришног живота сакупљене од бројних анегдота које су у вези са глумцима, али и управницима, директорима позоришта, редитељима... Ипак, акценат је био усмерен на глумце који су, свакако, били и најзахвалнији за тако једну врсту описивања, јер важе за љубитеље оног другог - вансценског живота, као што су позоришни бифе и кафана.

Анегдоте које је Здравковић приредио, на непретенциозан начин илуструју односе између људи у позоришту, њихов однос према локалној средини, али и средине према њима, посредно објашњавајући друштвено стање и дух доба у којем су настајале.

Анегдотски, хуморни приступ позоришту и његовим посленицима има за сврху да, у свом основном значењу, изрази, или извргне критици, поједине естетичке, етичке или еротске приступе или претеривања која су се догодила у нашем позоришту и позоришном животу у распону времена од Јоакима Вујића, па до данашњих дана.

У том смислу, једна од живописних прича из ове књиге, у издању Фестивала монодраме и пантомиме из Земуна, свакако је и она из времена када је Јанко Веселиновић био постављен за драматурга Народного позоришта у Београду. Наиме, новинари су знали да наш познати писац није био нарочит стручњак за поједине позоришне проблеме, па их је интересовало како ће се снаћи на новом положају. Зато га је један представник „седме силе“ питао шта мисли о опери. Веселиновић се почешао по бради и одговорио му: „Знаш, роде, све што је рђаво напи-

сано и не може да се чита, то се отпева. Ето, то је опера“.

У прилици да дођу до пића, а да то супруге не примете, глумци су се често довијали тражећи помоћ млађих колега. Тако се, велики Радомир Раша Плаовић, у већ поодмаклим годинама, због разних дијагноза (међу којима је била и она да му се руке тресу), а под будним оком супруге Даре, такође глумице Народного позоришта, није усуђивао да оде до шанка и донесе

себи пиће. Ем ће му се пола просути, ем ће га видети Дара. Стога он замоли свог млађег колегу Драгољуба Гидру Бојанића да оде до шанка и да му донесе пиће. Међутим, Гидра који тог јутра ништа није попио, ниједну капљицу, па су му се због тога тресле руке, без поговора је послушао свог драгог професора и отишао до шанка. Кад је пред чика Рашу ставио полупразну чашу, велики глумац, дрхтавим гласом, само је констатовао: „Е, сине, толико сам и ја могао да донесем“!

У једном периоду, седамдесетих и осамдесетих година 20. века, многи глумци су, сем рада у матичном позоришту, хонорарно били ангажовани и у Радио Београду.

Приликом једног снимања, Ташко Начић, Милутин Бутковић (из Атељеа 212) и Бранислав Цига Јеринић (из Народного позоришта) договоре се да се увече после представе нађу у бифеу Атељеа 212 на пићу. Цига дође у бифе, наручи пиће, но представа никако да се заврши. Како му је било досадно, он крене да их потражи. Миц по

миц, дође до позорнице. А на сцени „кафана“. Цига лепо уђе на сцену и седне за сто. Актери на сцени, да спасу ствар, питају га шта ће да попије, па га дискретно изведу са позорнице. Ујутру чувена Мира Траиловић, управница Атељеа 212, наложи секретарици да телефоном нађе Цигу и каже му: „Господине Јеринићу, дођите код моје секретарице да потпишете уговор и добијете хонорар за успешно ускакање“!

И кад је био болестан, Чича Илија Станојевић није одустајао од хумора. Једном приликом, кад га је болоо зуб, отекао му је цео образ. Тако отечен, срео је пријатеља. На питање шта му је, одговорио је да га боли зуб, и то ђаволски. На то му је пријатељ дао „другарски савет“ који је гласио: „Е, слушај, да ти кажем шта ја радим када ме боли зуб. Легнем поред жене Персе, метнем главу на њене груди и од те топлоте престане зуб да боли“. Чича је, у тренутку, одреаговао: „А, је ли Перса код куће? Хтео бих да пробам и тај лек!“

На промоцији су, осим аутора, учествовали театролог Александар Милошевић и драмски уметници Рада Ђуричин, Весна Станковић и Гојко Балетић.

■ М. Безбрадница ■

ЈАНУАР 2022.

СЕЗОНА 2021/22.

ВЕЛИКА СЦЕНА

ПОН. 10.	ВУЦИ И ОВЦЕ комедија Александра Н. Островског	од 19.00 до 21.00
УТО. 11.	КРЦКО ОРАШЧИЋ балет П. И. Чајковског	од 19.00 до 21.00
ЧЕТ. 13.	НОВОГОДИШЊИ ГАЛА КОНЦЕРТ	од 19.00 до 21.00
ПЕТ. 14.	ИВАНОВ драма Антона Павловича Чехова	од 19.00 до 21.00
СУБ. 15.	КРЦКО ОРАШЧИЋ балет П. И. Чајковског	од 19.00 до 21.00
НЕД. 16.	ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА комедија Бранислава Нушића	од 19.00 до 21.00
УТО. 18.	ИЗБИРАЧИЦА комедија Косте Трифковића	од 19.00 до 21.00
СРЕ. 19.	ТОСКА опера Ђакома Пучинија	од 19.00 до 21.00
ЧЕТ. 20.	НОРА - ЛУТКИНА КУЋА драма Хенрика Ибзена	од 19.00 до 21.00
ПЕТ. 21.	КРАЉИЦА МАРГО / ПРЕМИЈЕРНА ОБНОВА балет на музику Горана Бреговића	од 19.00 до 21.00
СУБ. 22.	НОРМА опера Винченца Белинија	од 19.00 до 21.00
НЕД. 23.	ДАМА С КАМЕЛИЈАМА драма Александра Диме Сина	од 19.00 до 21.45
ПОН. 24.	ВЕЛИКА ДРАМА драма Синише Ковачевића	од 19.00 до 23.00
УТО. 25.	КРЦКО ОРАШЧИЋ балет П. И. Чајковског	од 19.00 до 21.00
СРЕ. 26.	КРВАВЕ СВАДБЕ драма Федерика Гарсије Лорке, копродукција Српског Народног позоришта, Нови Сад и ЈУ „Град театар“, Будва	од 19.00 до 21.00 *
ЧЕТ. 27.	МАМАЦ балет у кореографији Сање Нинковић ПРОГРАМ - МЛАДИ КОРЕОГРАФИ	од 19.00 до 20.00
ПЕТ. 28.	БАХАНТКИЊЕ трагедија Еурипида, гостује Македонски народни театар Битољ	од 19.00 до 21.00 *
СУБ. 29.	ТАРТИФ по мотивима Молијерове драме, копродукција Народног позоришта, Сомбор и Српског Народног позоришта, Нови Сад	од 19.00 до 21.00 *
НЕД. 30.	ДОН ЖУАН Жан Баптист Молијер, гостује Народно позориште „Тоша Јовановић“, Зрењанин	од 19.00 до 21.00 *
ПОН. 31.	КРЦКО ОРАШЧИЋ балет П. И. Чајковског	од 19.00 до 21.00
УТО. 01.	НОРА - ЛУТКИНА КУЋА драма Хенрика Ибзена	од 19.00 до 21.00
СРЕ. 02.	НЕЧИСТА КРВ драма Борисава Станковића / Маје Тодоровић	од 19.00 до 21.00
ЧЕТ. 03.	НОРА - ЛУТКИНА КУЋА драма Хенрика Ибзена	од 19.00 до 21.00
ПЕТ. 04.	СЕДАМ СМРТНИХ ГРЕХОВА балет у кореографији Игора Пастора ПРОГРАМ - МЛАДИ КОРЕОГРАФИ	од 19.00 до 20.00
СУБ. 05.	ИВАНОВ драма Антона Павловича Чехова	од 19.00 до 21.00

*ОМАЖ ИГОРУ ВУКУ ТОРБИЦИ

Игорови дани у сарадњи са Српским Народним позориштем из Новог Сада

Народно позориште у Београду | За издавача: Светислав Гонцић, в.д. управника | Главни уредник Позоришних новина Микојан Безбрадица | Графички уредници: Јован Тарбук, Јелена Ратковић | Редакција: Бранкица Кнежевић, Сања Милосављевић, Гордана Драгићевић | Сарадници: Вања Косанић, Марија Кнежевић | Фотограф Жељко Јовановић, Маријана Јанковић; коришћене фотографије из фонда Народног позоришта, МПУС, личних архива | Припрема и дизајн: Издавачка делатност Народног позоришта у Београду | Народно позориште у Београду, Француска 3, 11000 Београд | Маркетинг 2622-180

СЦЕНА „РАША ПЛАОВИЋ“

СРЕ. 12.	БАЛКАНСКИ ШПИЈУН трагикомедија Душана Ковачевића	од 20.00 до 22.10
СУБ. 15.	БЕЛА КАФА комедија Александра Поповића	од 20.00 до 22.00
НЕД. 16.	ИЛУЗИЈЕ комедија Пјера Корнеја	од 20.00 до 21.30
УТО. 18.	ПУТ ВЕЛИКАНА по тексту Бошка Пулетића, гостује Центар за културу Пожаревац	од 20.00 до 22.00
СРЕ. 19.	ЖЕНСКИ ОРКЕСТАР комедија Жана Ануја	од 20.00 до 21.30
ЧЕТ. 20.	МАЛИ БРАЧНИ ЗЛОЧИНИ драма Ерика Емануела Шмита	од 20.00 до 21.15
ПЕТ. 21.	ХАСАНАГИНИЦА драма Љубомира Симовића	од 20.00 до 21.30
СУБ. 22.	ОРЛАНДО по роману Вирџиније Вулф, у драматизацији Тање Шљивар, уз сарадњу Горана Ферчеца	од 20.00 до 22.00
НЕД. 23.	ЦАРСТВО МРАКА драма Лава Николајевича Толстоја	од 20.00 до 22.45
УТО. 25.	БАЛКАНСКИ ШПИЈУН трагикомедија Душана Ковачевића	од 20.00 до 22.10
СРЕ. 26.	ВЛАСТ комедија Бранислава Нушића, у адаптацији Милана Нешковића	од 20.00 до 22.00
СУБ. 29.	МАЛИ БРАЧНИ ЗЛОЧИНИ драма Ерика Емануела Шмита	од 20.00 до 21.15
НЕД. 30.	СЕЋАЊЕ НА ЖИВАНУ САРАМАНДИЋА	од 20.00 до 21.00
ПОН. 31.	ЗЛИ ДУСИ Тања Мандић Ригонат, по роману Фјодора Михајловича	од 20.00 до 22.30
УТО. 01.	НОЋНИ ПИСАЦ текст Јан Фабр, режија Јан Фабр	од 20.00 до 21.00

ФЕБ

ГОСТОВАЊА

- 24.01. ЦАРСТВО МРАКА**, драма Лава Николајевича Толстоја - Нови Сад
07.02. ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА, комедија Бранислава Нушића - Сарајево
08.02. СЕДАМ СМРТНИХ ГРЕХОВА, балет у кореографији Игора Пастора - Сарајево
09.02. ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА, комедија Бранислава Нушића - Бања Лука
10.02. СЕДАМ СМРТНИХ ГРЕХОВА, балет у кореографији Игора Пастора - Бања Лука

ОПЕРА И ТЕАТАР МАДЛЕНИАНОМ

29.01. ДОН ЋОВАНИ, опера Волфганга Амадеуса Моцарта, копродукција: Народно позориште у Београду и Опера и театар Мадленианум, у 19.30 часова

Р:БГД:2
 ПУБЛИЦИСТИКА БЕОГРАД